

Sygn. akt VII U 4847/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2021 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

Protokolant Diana Puczkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 kwietnia 2021 r. w Warszawie

sprawy P. S.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

o wysokość emerytury policyjnej

na skutek odwołania P. S.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 czerwca 2017 r. Nr: (...) (...)

zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 27 czerwca 2017 r. Nr: (...) (...) w ten sposób, że zobowiązuje Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. do przeliczenia emerytury P. S. poczynając od dnia 1 października 2017 roku z pominięciem art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708) w brzmieniu nadanym w ustawie z dnia 16 grudnia 2016 roku o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z dnia 30 grudnia 2016 roku),

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

P. S. w dniu 9 sierpnia 2017 r. złożył odwołanie od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

i Administracji z dnia 27 czerwca 2017 r., nr: ewid: (...). Odwołujący zarzucił zaskarżonej decyzji naruszenie przepisów, tj.:

1. art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U.

z 2016 r., poz. 708, ze zm.) zwanej dalej „ustawą zmieniającą” poprzez jego zastosowanie w sytuacji, gdy organ rentowy w treści decyzji nie wskazał, pod którą jednostkę redakcyjną art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r., poz. 708 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą zaopatrzeniową” zakwalifikował okres służby odwołującego się;

- zdaniem odwołującego się zawarcie tej informacji w treści decyzji jest konieczne ze względu na treść art. 15c ustawy zmieniającej, którego zakres zastosowania jest determinowany przez zakres zastosowania art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, w konsekwencji organ rentowy powinien ustalić i sprecyzować w podstawie prawnej zaskarżonej decyzji, który zapis art. 13b ustawy zaopatrzeniowej stanowi o zakwalifikowaniu okresu służby odwołującego od dnia 3 grudnia 1985 r. do 31 lipca 1990 r. jako służby na rzecz totalitarnego państwa, w rozumieniu tego przepisu, tym bardziej w sytuacji gdy okres służby w (...) Pionie Sportowym MSW nie został wprost wymieniony w art. 13b ust. 1 pkt 5 ustawy zaopatrzeniowej, który zawiera zamknięty katalog służb i jednostek organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w których służbę w okresie od 11 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. ustawodawca zakwalifikował jako służbę na rzecz totalitarnego państwa;

- brak powołania konkretnej jednostki redakcyjnej art. 13b ustawy zaopatrzeniowej w treści zaskarżanej decyzji wskazuje, że decyzja ta została wydana bez podstawy prawnej.

2. art. 15c ustawy zmieniającej poprzez jego zastosowanie, w sytuacji gdy:

- okres służby w (...) Pionie Sportowym MSW nie został wprost wymieniony w art. 13b ust. 1 pkt 5 ustawy zaopatrzeniowej, który zawiera zamknięty katalog służb i jednostek organizacyjnych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w których służbę w okresie od 11 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. ustawodawca zakwalifikował jako służbę na rzecz totalitarnego państwa,

- zadaniem (...) Klubów Sportowych był rozwój dyscyplin sportowych, nie „szkolenie, dyscyplina, kadry i ideowe aspekty pracy w Służbie Bezpieczeństwa”, o których mowa w art. 13b ust. 5b lit. e) ustawy zaopatrzeniowej.

3. art. 33 ust. 4 pkt 2 w związku z art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy:

- zaskarżona decyzja została wydana w związku z pojawieniem się nowych okoliczności faktycznych (wydanie informacji IPN nr 264886/2017 i zakwalifikowaniem przez organ rentowy okresu od 3 grudnia 1985 r. do 31 lipca 1990 r. jako okresu służby na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zmieniającej);

- skutkiem wydania zaskarżonej decyzji jest utrata mocy dotychczasowych decyzji przyznających świadczenia emerytalne - a więc skutkuje ona uchYLENIA dotychczasowych decyzji przyznających odwołującemu się prawo do świadczenia emerytalnego i ustalających jego wysokość;

- przepisy ustawy zaopatrzeniowej, w szczególności art. 2, nie wykluczają zastosowanie art. 33 ust. 4 pkt 2, bowiem przeciwna wykładnia jest niezgodna

z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP i wynikającą z nich zasadą zaufania obywatela do państwa i tworzonego przez nie prawa a tym samym zgodnie z art. 33 ust. 4 pkt 2 w związku z art. 33 ust. 1 pkt 1 ustawy zaopatrzeniowej organ rentowy nie mógł w okolicznościach tej sprawy wydać zaskarżonej decyzji, ponieważ od wydania decyzji ustalającej wysokość emerytury policyjnej odwołującego upłynęło więcej niż 5 lat.

4. art. 2 w związku z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 8 Konstytucji RP, polegające na arbitralnym obniżeniu przysługującego odwołującemu świadczenia emerytalnego z powołaniem się na art. 15c ustawy zmieniającej, podczas gdy;

- arbitralność tej decyzji wynika z faktu, że art. 15c ustawy zmieniającej, wskazany jako podstawa prawna zaskarżonej decyzji, nie ma na celu zapewnienia odwołującemu gwarantowanego konstytucyjnie prawa do zabezpieczenia społecznego, ale - cytując z uzasadniania projektu ustawy zmieniającej - zaspokojenie „odczucia społecznego”, „powszechnego poczucia naruszenia w tym „zakresie zasady sprawiedliwości społecznej”;

- wspomniane odczucie i poczucie nie mogą stanowić uzasadnienia dla naruszenia podstawowych zasad demokratycznego państwa prawnego (zasady ochrony praw słusznie nabytych, zasady zaufania jednostki do państwa i tworzonego przez nie prawa, wymogu zachowania odpowiedniej *vacatio legis*), tym bardziej uzasadnienia dla naruszenia istoty prawa obywatela do zabezpieczenia społecznego albo ograniczenia tego prawa;

- odpowiednio kompetencja organu w zakresie ustalania wysokości prawa do świadczenia emerytalnego nie może zostać wykorzystana sprzecznie z celami, do jakich została przyznana, tj. arbitralnego obniżenia świadczeń emerytalnych odwołującemu ze względu na konieczność zaspokojenia bliżej niesprecyzowanego i niezbadanego, przed jak i po uchwaleniu ustawy zmieniającej, odczucia społecznego wobec służby w (...) Pionie Sportowym MSW przed 1990 r.

5. art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 8 Konstytucji RP polegające na arbitralnym obniżeniu przysługującego świadczenia emerytalnego, co stanowi nieproporcjonalne i nieuzasadnione naruszenie przysługującego prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego, podczas gdy;

- arbitralność zaskarżonej decyzji wynika z faktu, że prowadzi ona do pominięcia okresu zarobkowej aktywności zawodowej odwołującego przy ustalaniu prawa do świadczenia emerytalnego oraz oderwania wysokości świadczenia emerytalnego od wysokości zarobków osiągniętych przed ustaleniem prawa do świadczenia emerytalnego, co prowadzi do naruszenia istoty prawa odwołującego się do zabezpieczenia społecznego;

- arbitralność zaskarżonej decyzji wynika także z faktu, że jest ona motywowana - cytując z uzasadniania projektu ustawy zmieniającej - zaspokojeniem „odczucia społecznego”, „powszechnego poczucia naruszenia w tym „zakresie zasady sprawiedliwości społecznej”;

- wspomniane odczucie i poczucie nie zostało wymienione w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP jako uzasadnienie dla ograniczenia konstytucyjnie gwarantowanych wolności i pracy, w tym prawa do zabezpieczenia społecznego;

- wspomniane odczucie i poczucie nie zostało w żaden sposób sprecyzowane, zbadane czy wykazane przez ustawodawcę, odpowiednio organ rentowy w odniesieniu do okresu aktywności zawodowej odwołującego, nie może więc zostać podane weryfikacji w zakresie proporcjonalności ograniczenia konstytucyjnego prawa odwołującego się do zabezpieczenia społecznego.

6. art. 30 i art. 47 Konstytucji RP w związku z art. 8 Konstytucji oraz art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności polegające na naruszeniu jego godności, prawa do ochrony czci, dobrego imienia, prawa do prywatności i prawa do poszanowania życia rodzinnego, poprzez przyjęcie, że służba w okresie przed 31 lipca 1990 r. stanowiła „służbę na rzecz totalitarnego państwa”, a tym samym arbitralne przypisanie winy za działania związane z naruszeniami praw człowieka, których dopuszczali się niektórzy przedstawiciele władzy publicznej PRL oraz niektórzy funkcjonariusze organów bezpieczeństwa PRL, a do których nie przyczynił się w żaden sposób.

7. art. 32 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 1 i 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 8 Konstytucji RP oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w związku z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na nieuzasadnionym, dyskryminującym zróżnicowaniu moich uprawnień

o charakterze majątkowym wynikających ze służby po roku 1990 i obniżeniu świadczeń emerytalnych należnych z tytułu tej służby, w stosunku do osób, które nie pełniły służby w okresie PRL, w sposób naruszający zasadę równości wobec prawa.

8. art. 45 ust. 1 w związku z art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji RP i art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 8 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 2 Konwencji

o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na zastosowaniu represji bez wykazania winy indywidualnej, zastąpienie w tym zakresie władzy sądowniczej władzą ustawodawczą i odwróceniu w ten sposób zasady domniemania niewinności przez uznanie wszystkich funkcjonariuszy będących w służbie przed 31 lipca 1990 r. za winnych działań zasługujących na penalizację.

9. art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 67 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w związku z art. 8 Konstytucji RP i art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji

o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w związku z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na arbitralnym naruszeniu moich osobistych praw majątkowych i prawa do poszanowania mienia, które podlegają równej dla wszystkich ochronie, na skutek nieproporcjonalnego naruszenia mojego prawa do zabezpieczenia społecznego, co stanowi przejaw nieuzasadnionej represji ekonomicznej.

W związku z powyższym ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie świadczenia emerytalnego w dotychczasowej wysokości, tj. w kwocie 4.454,47 złotych brutto miesięcznie oraz o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych (odwołanie z dnia 9 sierpnia 2017 r., k. 3-19 a. s.).

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w odpowiedzi na odwołanie z dnia 10 lipca

2018 r. wniósł o oddalenie odwołania. W pierwszej kolejności organ rentowy powołał się na treść przepisów art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy

zmieniającej. W jego ocenie wysokość świadczenia została ustalona dla odwołującego na podstawie uzyskanej z Instytutu Pamięci Narodowej informacji nr 264686/3017 z dnia 2 marca 2017 r. o przebiegu służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy. Organ rentowy uznał, że na mocy art. 13 ust. 5 ustawy zmieniającej określenie, które osoby pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. należy do Instytutu Pamięci Narodowej, do którego należy kierować ewentualne wnioski i zarzuty (odpowiedź na odwołanie z dnia 10 lipca 2018 r., k. 24-26 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

P. S. w dniu 20 września 1984 r. uzyskał tytuł magistra na kierunku wychowanie fizyczne na Akademii (...) w W.. Odwołujący w dniu 27 maja 1985 r. zwrócił się do Dyrektora Departamentu (...) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o przyjęcie do służby w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych w Wydziale (...) Departamentu (...) i (...). W trakcie pełnienia służby w MSW od 3 grudnia 2015 r. został zatrudniony w (...) Pionie Sportowym na stanowisku trenera koordynatora, do którego obowiązków miało należeć nadzorowanie pracy klubów (...) w całej Polsce. W okresie jego pracy było 23 klubów (...) ulokowanych w każdym mieście wojewódzkim. Odwołujący w ramach zatrudnienia koordynował gry zespołowe w (...) klubie sportowym mieszczącym się przy Alejach (...) w W. takie, jak piłka siatkowa, piłka ręczna i koszykówka. Ubezpieczony kontrolował i zatwierdzał plany szkolenia oraz nadzorował udział w zgrupowaniach klubów. Dodatkowo dokonywał oceny pracy klubu w zakresie osiągniętych przez nich wyników i struktury szkoleniowej, ponieważ były one finansowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Równolegle ubezpieczony był kierownikiem Reprezentacji Polski (...) seniorów przez okres trzech lat. Jednocześnie w okresie wakacji był wychowawcą na koloniach przeznaczonych dla dzieci pracowników MSW. W pracy cieszył się opinią sumiennego i fachowego pracownika. W trakcie pełnienia służby dla polskiego sportu nie był członkiem partii ani nie świadczył żadnych czynności na rzecz aparatu państwowego. Realizowany przez niego zakres obowiązków nie miał żadnego wpływu na prawa oraz ograniczenie swobód i wolności obywateli. P. S. zatrudniony był w MSW do 31 lipca 1990 r. Następnie został zatrudniony w Urzędzie Ochrony Państwa, gdzie pracował w Biurze (...) i (...) mając wpływ

na ocenę przyszyłych oficerów Ochrony Państwa i ich przydatności do służby (dyplom z dnia 20 września 1984 r., pismo z dnia 27 maja 1985 r., notatki i opinie przełożonych odwołującego - akta MSW oraz zeznania odwołującego, k. 85-86 a. s.).

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji przyznał odwołującemu prawo do emerytury policyjnej w kwocie 2.235,18 złotych miesięcznie na mocy decyzji z dnia 15 stycznia 2001 r., nr ewid: (...) (decyzja z dnia 15 stycznia 2001 r., akta MSW).

Następnie organ dokonał waloryzacji świadczenia ubezpieczonego na dzień 1 marca 2017 r. Decyzją z dnia 27 lutego 2017 r., nr ewid: (...) ustalono, że jego emerytura wynosi 4.521,05 złotych (decyzja z dnia 27 lutego 2017 r., akta MSW).

Na podstawie art. 13a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu stwierdził, że odwołujący w okresie od 3 grudnia 1985 r. do 31 lipca 1990 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa (informacja o przebiegu służby Nr (...) z dnia 2 marca 2017 r., akta MSW).

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał zaskarżoną decyzję z dnia 27 czerwca 2017 r., nr ewid: (...) na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy zmieniającej a także w oparciu o otrzymaną z IPN informację Nr (...) z dnia 2 marca 2017 r. Organ rentowy ponownie ustalił wysokość emerytury odwołującemu od dnia 1 października 2017 r. na kwotę 1.716,81 złotych (decyzja z dnia 27 czerwca 2017 r., akta MSW).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach organu rentowego i w aktach IPN oraz w oparciu o zeznania odwołującego. Treść wynikająca z materiału dowodowego nie była kwestionowana przez strony postępowania, a co za tym idzie była pełnowartościowa i wiarygodna. Zeznania ubezpieczonego korelowały z dokumentami zebranymi w toku postępowania. W ocenie Sądu wiarygodnie opisywał swój zakres obowiązków, który wykonywał w trakcie pracy w MSW. Obecny na rozprawie pełnomocnik organu rentowego nie kwestionował jego zeznań składanych podczas rozprawy.

Sąd pominął przy tym wniosek organu rentowego zawarty w trakcie rozprawy z dnia 7 kwietnia 2021 r. o wystąpienie do IPN, czy dysponuje dokumentami, z których wynikałoby, że odwołujący w spornym czasie naruszał podstawowe prawa i obowiązki człowieka. W ocenie Sądu przedstawiona przez IPNteczka akt osobowych odwołującego w pełni wiarygodnie wskazuje jakimi czynnościami zajmował się podczas pełnienia służby w MSW. Ubezpieczony był bezpartyjny, co wynika wprost z zebranej dokumentacji. Dodatkowo pracował wyłącznie jako trener sportowy, a co za tym idzie nie miał żadnego wpływu na dokonywane czynności operacyjne przez aparat państwowy i podejmowane przez niego decyzje ograniczające prawa i wolności innych obywateli. Zdaniem Sądu wniosek Zakładu Emerytalno-Rentowego służył jedynie nieuzasadnionemu przedłużeniu postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie P. S. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 29 lipca 2017 r., nr: (...), jako zasadne, podlegało uwzględnieniu.

Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych obniżając wysokość emerytury policyjnej odwołującego powołał się na treść przepisów art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy zmieniającej. W jego ocenie na podstawie notatki sporządzonej przez Instytut Pamięci Narodowej z dnia 2 marca 2017 r. należało uznać, że ubezpieczony odbywał służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 3 grudnia 2015 r. do 31 lipca 1990 r. Faktem jest, że P. S. w spornym czasie pracował w (...) Pionie Sportowym na stanowisku trenera koordynatora. Do jego obowiązków należało głównie koordynowanie (...) klubu sportowego mającego swą siedzibę w Alejach (...) w W.. Zakres realizowanych przez niego czynności w klubie sportowym przedstawiony na rozprawie w Sądzie nie był w żaden sposób negowany przez przedstawiciela Zakładu Emerytalno-Rentowego. Sąd zważył, że okres jego służby został zaliczony przez organ emerytalny na podstawie informacji z Instytutu Pamięci Narodowej jako okres pełnienia przez odwołującego służby na rzecz totalitarnego państwa. Oczywistym jest, że co do zasady ubezpieczony pełnił

służbę, lecz w założeniu ustawodawcy wysokość emerytury należało obniżyć tym, których działania ograniczały prawa i wolności obywateli. Tymczasem ubezpieczony kontrolował i zarządzał klubem (...) od strony sportowej. Zajmował się organizowaniem szkoleń czy zatwierdzaniem planów szkoleniowych. Dodatkowo również dokonywał oceny klubu w celu jego dalszego finansowania przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Z przytoczonego stanu faktycznego opartego na zgromadzonym materiale dowodowym wynika wprost, że odwołujący nie był włączony bezpośrednio ani pośrednio w czynności operacyjne podejmowane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Wykonywane przez niego zadania nie miały żadnego przełożenia na ograniczanie swobód obywatelskich. W konsekwencji powyższego P. S. zasadnie uznał, że decyzja obniżająca wysokość policyjnej emerytury wpływa na naruszenie jego praw, które ma zagwarantowane w Konstytucji RP.

Organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję w oparciu o przepisy wprowadzone na mocy art. 1 ustawy zmieniającej. Należy zwrócić uwagę, że tym samym drugi raz zdecydowano się obniżyć emerytury osobom, które pełniły służbę na rzecz państwa totalitarnego, bowiem w ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 24, poz. 145) obniżono po raz pierwszy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 1990 r. z 2,6% do 0,7%. W aktualnie zaś zmienionych regulacjach przepis art. 15c ustawy zmieniającej stanowi, że emerytura osoby pozostającej w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. wynosi: 0% podstawy wymiaru - za każdy rok tej służby a przy tym jej wysokości nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 ustawy zmieniającej, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Wysokość zaś emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu do projektu ustawy zmieniającej wskazano, że ma ona na celu wprowadzenie rozwiązań zapewniających w pełniejszym zakresie zniesienie przywilejów emerytalnych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa PRL przez ustalenie na nowo świadczeń emerytalnych i rentowych osobom pełniącym służbę na rzecz totalitarnego państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. Zatem ustawodawca zdecydował się na ponowne obniżenie wysokości emerytur policyjnych pracownikom, którzy wówczas pełnili służbę. W uzasadnieniu projektu dotyczącego wprowadzenia ustawy zmieniającej wskazano na konieczność kolejnego ograniczenia przywilejów emerytalnych i rentowych związanych z pracą w aparacie bezpieczeństwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Stwierdzono również, że emerytury i renty osób pełniących służbę ustalono na znacznie korzystniejszych zasadach wynikających z ustawy zaopatrzeniowej, w stosunku do osób pobierających te świadczenia na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W kontekście zasadności pierwszego obniżenia emerytur osób pełniących służbę w okresie PRL wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 stycznia 2010 r. (K 6/09) oraz Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 14 maja 2013 r. (15189/10), które stwierdziły, że nowe rozwiązania nie nałożyły na tę grupę emerytów nadmiernego obciążenia i dotyczyły jedynie praw nabytych niesłusznie. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie dawało możliwości postawienia zarzutu niekonstytucyjności wprowadzonych wówczas przepisów przez ustawodawcę. Wymaga podkreślenia, że Sąd Okręgowy w Warszawie wystosował zapytanie prawne do Trybunału Konstytucyjnego w celu wypowiedzenia się co do zgodności z Konstytucją RP przepisów art. 15c, art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy zaopatrzeniowej. Pomimo zawiśnięcia sprawy przed Trybunałem Konstytucyjnym w dniu 27 lutego 2018 r. pod sygnaturą P 4/18, do dnia dzisiejszego nie zostało wydane orzeczenie w tej sprawie. Utrzymujący się stan prawny dał podstawę Sądowi Okręgowemu do rozpoznania zasadności wystosowanych zarzutów przez stronę odwołującą. W tej kwestii należało również kierować się wytycznymi Sądu Apelacyjnego, który nakazał prowadzić niniejsze postępowanie, a następnie wydać wyrok. Natomiast Trybunał Praw Człowieka potwierdził prawo ustawodawcy chcącego wyeliminować niesprawiedliwe lub nadmierne świadczenia z ubezpieczeń społecznych, dążącego do likwidacji przywilejów byłych funkcjonariuszy reżimów totalitarnych do tego rodzaju działań. Równocześnie Trybunał zwrócił uwagę, że podjęte środki nie mogą być jednak nieproporcjonalne.

Sądy powszechne rozpoznając indywidualną sprawę, a przy tym podlegając tylko Konstytucji i ustawom, mają możliwość odmowy zastosowania ustawy sprzecznej z Konstytucją w konkretnej sprawie. Skoro bowiem sędzia podlega zarówno Konstytucji, jak i ustawom, to w razie sprzeczności między przepisami tych aktów prawnych powinien on stosować akt wyższej rangi, czyli Konstytucję. Stanowi ona w art. 8 ust. 1, że jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Podzielić też należy stanowisko, że odmowa zastosowania ustawy przez sąd nie narusza konstytucyjnych kompetencji Trybunału Konstytucyjnego albowiem przedmiotem orzekania sądu jest indywidualny stosunek poddany jego osądowi, a Trybunał orzeka o prawie (orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia: 21 czerwca 2011 r., sygn. akt I OSK 2102/10, 3 grudnia 2009 r. sygn. akt I OSK 1957/08, 17 listopada 2010 r., sygn. akt I OSK 107/10, 6 listopada 2014 r., sygn. akt I OSK 251/14 oraz orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia: 26 maja 1998 r., sygn. akt III SW 1/98, 7 kwietnia 1998 r., sygn. akt I PKN 90/98, 26 września 2000 r., sygn. akt III CKN 1089/00, 4 lipca 2001 r., sygn. akt III ZP 12/01, 29 sierpnia 2001 r., sygn. akt III RN 189/00 oraz z 21 października 2003 r., sygn. akt SNO 59/03). Ponadto w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2001 r. (sygn. akt III RN 189/2000) stwierdzono, że sąd dokonuje oceny zgodności przepisu ustawy z Konstytucją w ramach ustalenia, który przepis obowiązującego prawa będzie zastosowany do rozstrzygnięcia danego stanu faktycznego. Sąd jest obowiązany do takiej oceny, bowiem uchylenie się od niej może prowadzić do rozstrzygnięcia sprawy na podstawie przepisu niekonstytucyjnego, a zatem niezgodnie z prawem obowiązującym. Sąd dokonując oceny konstytucyjności przepisu ustawy nie wkracza w kompetencje Trybunału Konstytucyjnego. Odmowa zastosowania przez Sąd przepisu ustawy nie może opierać się na przypuszczeniach co do jego niekonstytucyjności, lecz musi być rezultatem starannej i przemyślanej wykładni prowadzącej do wniosku, że konkretny przepis jest niezgodny z określonym i wyraźnie wskazanym przepisem Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zatem Sąd Najwyższy stwierdził wprost, że sądy powszechne są uprawnione do badania zgodności stosowanych przepisów ustawowych z Konstytucją.

Ponownie wymaga podkreślenia, że zaskarżona decyzja została wydana wyłącznie w oparciu o stanowisko wyrażone przez Instytut Pamięci Narodowej w piśmie z dnia 2 marca 2017 r. Tymczasem Sąd nie jest związany treścią informacji IPN zarówno co do faktów, w tym zaświadczeniu o przebiegu służby, jak i co do oceny, czy służba była realizowana na rzecz organów bezpieczeństwa państwa. Z tego wynika, że ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięci Narodowej nie mogą wiązać również Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., sygn. akt II UZP 10/11).

Dostarczona przez Instytut Pamięci Narodowej kopia akt osobowych odwołującego zawierała informacje o szczegółowym przebiegu jego służby. Informacja o przebiegu służby sporządzona przez Instytut Pamięci Narodowej jest wiążąca jedynie dla organu rentowego, a nie dla sądu rozpoznającego sprawę w wyniku wniesionego odwołania. W toku procesu Sąd doszedł do przekonania, że organ emerytalno-rentowy nie wykazał jednak, aby czynności wykonywane przez ubezpieczonego w spornym czasie rzeczywiście wypełniały definicję służby na rzecz totalitarnego państwa. Aby dojść do takich wniosków należałoby ustalić, że ubezpieczony w sposób bezpośredni lub pośredni wykonywał pracę, która miałaby wpływ na łamanie swobód obywateli zapisanych w Konstytucji RP. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd doszedł do wniosku, że zakład emerytalno-rentowy nie zdołał wykazać, aby treść notatki sporządzonej przez IPN, a odnoszącej się do bezprawnych działań rzekomo podejmowanych przez P. S. została potwierdzona w dokumentach zgromadzonych w toku procesu.

W tym względzie wymaga podkreślenia, że na stronach postępowania ciąży obowiązek udowodnienia swoich twierdzeń poprzez prezentowanie materiału dowodowego na ich poparcie zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności obowiązującą w procesie cywilnym. W myśl art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Zgodnie z przepisami art. 6 k.c. i 232 k.p.c. strony są obowiązane powoływać dowody na potwierdzenie faktów, z których wywodzą skutki prawne, a sąd jedynie w wyjątkowych przypadkach może dopuścić dowód niewskazany przez powoda lub pozwanego. Przepis art. 6 k.c., ustanawiający regułę rozkładu ciężaru dowodu, pozwala sądowi rozstrzygnąć sprawę w razie braku podstaw do stwierdzenia, czy istotny dla rozstrzygnięcia sprawy fakt miał miejsce. Sąd orzeka wówczas na niekorzyść strony, na której spoczywał ciężar udowodnienia faktu, z którego wywodziła skutki prawne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2019 r., sygn. akt V CSK 486/18). Zasada kontrydiktoryjności i dowodzenia swoich twierdzeń obowiązuje również w odrębnym postępowaniu

w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2008 r., sygn. akt I UK 151/08).

Sąd Okręgowy zważył, że zakład emerytalno-rentowy nie zdołał wykazać w toku postępowania sądowego, aby ubezpieczony wykonywał czynności ograniczające prawa i swobody obywateli. Ze zgromadzonej dokumentacji w aktach IPN wynika, że przez cały okres zatrudnienia pracował na stanowisku trenera koordynatora w (...) klubie sportowym. Do jej obowiązków nie należało podejmowanie jakichkolwiek decyzji mających istotny wpływ na interesy czy też prawa innych osób. Zatem nie miała żadnego realnego wpływu na działania osób odpowiedzialności za nakładanie represji. W ocenie Sądu zebrane dowody nie potwierdzają wykonywania przez ubezpieczonego swojej służby w sposób prowadzący do naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka.

Na marginesie rozważań prawnych należy wskazać, że obniżenie świadczeń odwołującego stawia go w pozycji mniej korzystnej w porównaniu do funkcjonariuszy, którzy po raz pierwszy podjęli służbę po 1990 r., chociaż pełnili oni takie same obowiązki i spoczywała na nich taka sama odpowiedzialność za powierzone zadania. Nadto, regulacja przyjęta ustawą z 2016 r., wprowadzająca wskaźnik w wysokości 0,0 % stanowi naruszenie istoty prawa do zabezpieczenia społecznego, albowiem w sposób arbitralny obniża wysokość świadczeń części funkcjonariuszy.

Rozważania Sądu Okręgowego dają podstawę do uznania, że w rozpatrywanym przypadku doszło do naruszenia praw konstytucyjnych P. S.. Do nich w szczególności należy zaliczyć zasady słusznie nabytych praw, ochrony zaufania wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego, zasady ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasady równości wszystkich ubezpieczonych i niedyskryminacji, proporcjonalności przy ochronie prawa własności oraz mienia określonych.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., jak w sentencji wyroku.

SSO Renata Gąsior

ZARZĄDZENIE

(...)